

УДК 336.71

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ БАНКУ: ВИЗНАЧЕННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

*Бойко Д.І., к.е.н., доцент,
Коковіхіна О.О., к.е.н., доцент,
Цебенко О.В., магістр (УкрДУЗТ)*

У статті досліджено та узагальнено підходи до визначення поняття фінансових ресурсів банку, наданих різними зарубіжними та вітчизняними вченими. На основі проведеного аналізу запропоновано власне визначення фінансових ресурсів банку, яке знімає протиріччя між банківськими ресурсами та фінансовими ресурсами банку, та не обмежує їх використання лише активними операціями. В роботі було запропоновано комплексну класифікацію фінансових ресурсів банку, яка на відміну від існуючих доповнена новим критерієм, а саме залежністю від подальшого спрямування фінансових ресурсів.

Ключові слова: фінансові ресурси, ресурсна база, комерційний банк, банківські ресурси, власні та залучені кошти, ресурси банку.

ФИНАНСОВЫЕ РЕСУРСЫ БАНКА: ОПРЕДЕЛЕНИЕ И КЛАССИФИКАЦИЯ

*Бойко Д.И., к.э.н., доцент,
Коквихин А.А., к.э.н., доцент,
Цебенко А.В., магистр (УкрГУЖТ)*

В статье исследованы и обобщены подходы к определению понятия финансовых ресурсов банка, предоставленных различными зарубежными и отечественными учеными. На основе проведенного анализа предложено собственное определение финансовых ресурсов банка, которое снимает противоречия между банковскими ресурсами и финансовыми ресурсами банка, и не ограничивает их использование только активными операциями. В работе была предложена комплексная классификация финансовых ресурсов банка, которая, в отличие от существующих дополнена новым критерием, а именно зависимостью от дальнейшего использования финансовых ресурсов.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, ресурсная база, коммерческий банк, банковские ресурсы, собственные и привлеченные средства, ресурсы банка.

BANK FINANCIAL RESOURCES: DEFINITION AND CLASSIFICATION

*Boyko D.I., candidate of economic sciences, associate professor,
Kokovichina A.A., candidate of economic sciences, associate professor,
Tsebenko A.V., magistr (USURT)*

The article examines and summarizes approaches to the definition of the financial resources of the bank, provided a variety of foreign and domestic scientists. Based on the analysis suggested his own definition of the financial resources of the bank, which removes the contradiction between the bank and the financial resources of the bank's resources, and does not limit their use only to active operations. In the complex classification of the financial resources of the bank has been proposed which, unlike existing complemented by a new criterion, namely the dependence on the further use of financial resources.

Keywords: financial resources, resource base, commercial bank, bank resources, own and borrowed funds, the bank's resources.

© Бойко Д.І.,
Коковіхіна О.О.,
Цебенко О.В.

Вісник економіки транспорту і промисловості № 54, 2016

Постановка проблеми. Банківська система України відіграє вирішальну роль у економічному розвитку нашої країни. Стабільність банків є необхідною умовою антикризового розвитку економіки країни і забезпечення економічного зростання, оскільки вони виступають основним фінансовим посередником в ланцюгу «заощадження – інвестиції» [1].

На сьогоднішній день чітко не розмежовують поняття «банківські ресурси» та «фінансові ресурси банку», а це є перешкодою у побудові дієвого механізму щодо управління ресурсами банківської установи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню ресурсів банку присвячено роботи багатьох відомих вчених. Питання, пов'язані із дослідженням та формуванням банківських ресурсів, досліджували у своїх працях М.Алексеев [2], О. Васюренко [3], Мороз, М. Савлук [4]. Окремі аспекти формування банківських ресурсів розглядали Н. Бицька [5], А. Вожжов [6], І.Федосік та інші [7].

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Однак у відношенні трактування категорії «фінансові ресурси банку» можна зауважити, що вона недостатньо висвітлена в економічній літературі вітчизняних і закордонних авторів.

Мета даної статті полягає в уточненні визначення поняття «фінансові ресурси банку» на основі проведення аналізу існуючих на сьогодні визначень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження фінансових ресурсів банку є вимогою, яка дозволить підвищити його конкурентоспроможність у порівнянні з іншими учасниками фінансового ринку. У наукових працях дослідників-економістів використовується термін «фінансові ресурси», але при цьому спостерігається його різностороннє трактування. Фінансові ресурси банку часто ототожнюються з термінами «ресурсна база банку» і «банківські ресурси» (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення поняття «фінансові ресурси банку»

Автор	Наукова думка
Фінансовий словник [8]	Банківські ресурси – це кошти, що є в розпорядженні банків і використовуються ними для кредитних, інвестиційних та інших активних операцій
В.В. Кисельов [9]	Ресурсна база комерційного банку - сукупний капітал, який створюється в результаті проведення банком політики збільшення власного капіталу та залучених коштів і використовується для здійснення активних операцій з метою реалізації суспільних і власних інтересів
Костырко Л.А., Пашенко Т.В., Агеев М.М. [10]	Фінансові ресурси банку – це грошові і прирівняні до них потоки коштів, які перебувають у його розпорядженні та формуються у результаті розподілу й перерозподілу національного доходу і призначених для виконання фінансових зобов'язань та фінансування розширеного відтворення
О. Лаврушин [11]	Банківські ресурси - це сукупність власних і залучених коштів, що є у розпорядженні банку, та використовуються для проведення активних операцій
К. Волохата, В. Волохата [12]	Фінансові ресурси банку - це сукупність акумульованих з різних джерел коштів, які формуються у процесі розподільчих та перерозподільчих відносин і використовуються в банківській діяльності з метою отримання прибутку
А. Мороз, М. Савлук [4]	Ресурси банківських установ – це сукупність коштів, що є в них у розпорядженні та використовуються для проведення активних операцій»

Часто поняття «банківські ресурси» трактують як сукупність власного капіталу і зобов'язань банку, які вони використовують для проведення активних операцій. Слід зазначити, що банки використовують фінансові

ресурси не лише для активних операцій [13, 14].

Хоча звичайно кредит, як основна активна операція «виступає опорою сучасної економіки, невід'ємним елементом

економічного розвитку. Завдяки кредиту скорочується час задоволення господарських та особистих потреб» [15].

Іноді під зобов'язаннями банків розуміють лише залучені ресурси або окремі елементи запозичених банками коштів. Однак не існує комплексної системи складових, які б сформували фінансові ресурси банку.

Одним з істотних недоліків у зазначених вище тлумаченнях поняття «фінансові ресурси» є те що автори не враховують значення слова «кошти». Слід зазначити, що кошти - гроші, капітал, матеріальні цінності [16]. Тобто кошти це не лише гроші та їх еквіваленти, а й матеріальні цінності. На основі аналізу підходів вітчизняних та зарубіжних учених до визначення фінансових ресурсів банку як економічної категорії та спираючись на нормативну базу, пропонуємо наступне визначення: фінансові ресурси банку – це

сукупність власних, залучених та запозичених грошових коштів та їх еквівалентів, що знаходяться в його розпорядженні і використовуються для здійснення банківської діяльності. Дане визначення знімає протиріччя між банківськими ресурсами та фінансовими ресурсами банку, та не обмежує їх використання лише активними операціями.

Аналіз теоретичних основ управління фінансовими ресурсами банку свідчить про відсутність єдиного підходу до їх класифікації [17-20]. Шляхом систематизації існуючих класифікацій з урахуванням деяких доповнень було побудовано комплексну класифікацію фінансових ресурсів банку (табл. 2).

Банківське законодавство чітко розділяє операції та послуги банку. А тому, при плануванні та прогнозуванні обсягів фінансових ресурсів банку, необхідно розуміти ступінь забезпеченості банківських операцій і послуг фінансовими ресурсами.

Таблиця 2

Комплексна класифікація фінансових ресурсів банку

Критерій класифікації	Вид фінансових ресурсів
За джерелом формування	Власні Залучені запозичені
За напрямом руху	Вхідні вихідні
За часом використання	Постійні тимчасові
За строками	Довгострокові Середньострокові короткострокові
За характером залучення	Безперервне залучення Разове залучення
За можливістю прогнозування	Прямого прогнозування Опосередкованого прогнозування
За формою розрахунків	Готівкові безготівкові
За ступенем стабільності	Стабільні нестабільні
В залежності від подальшого спрямування фінансових ресурсів	Ресурси для операцій Ресурси для послуг

Розроблена класифікація сприяє поглибленню дослідження сутності поняття «фінансові ресурси банку» та підвищенню ефективності управління ними.

Висновки. Враховуючи вищенаведене, можна зробити висновок, що фінансові ресурси банків не є самоціллю, вони являють собою

основу діяльності окремого банку та банківської системи в цілому.

Банківські ресурси класифікують за багатьма принципами та критеріями. В роботі було запропоновано комплексну класифікацію фінансових ресурсів банку, яка на відміну від існуючих доповнена новим критерієм, а саме

залежністю від подальшого спрямування фінансових ресурсів.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що отримані результати можуть бути застосовані при розробці системи управління фінансовими ресурсами банківських установ України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Папаїка О. О. Банківська і ринкова ліквідність як індикатори фінансової стабільності в країні / О. О. Папаїка, В. А. Косогов // Актуальні проблеми економіки. - 2014. - № 6. - С. 380-388.
2. Алексеєнко М. Д. Капітал банку: питання теорії і практики : монографія / М. Д. Алексеєнко. - К. : КНЕУ, 2002. - 31 с.
3. Васюренко, О. Ресурсний потенціал комерційного банку: / О. Васюренко, І. Федосік. - Банківська справа. - 2002. - № 1. - С. 58-64.
4. Банківські операції : підручн. // А. М. Мороз, М. і. Савлук, Р. Б. Бок та ін. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Мороза. - К. : КНЕУ, 2000. - С. 95-106
5. Бицька Н. Кошти населення у формуванні ресурсної бази банків / Н. Бицька // Вісник НБУ. - 2004. - № 12. - С. 26-29.
6. Вожков А. П. Процессы трансформации банковских ресурсов [Текст]: А. П. Вожков. - Севастополь : Изд-во СевНТУ, 2006. - 339 с.
7. Федосік І. М. Особливості управління ресурсним потенціалом комерційного банку / І. М. Федосік // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Економічна серія. - 2005. - № 534. - С. 277-280.
8. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. - Львів, "Центр Європи", 1997. - 571 с.
9. Киселев В.В. Управление банковским капиталом (теория и практика). - М.: ОАО «Изд-во «Экономика». - 1997. - С.77.
10. Костырко Л.А. Пашенко Т.В., Агеев М.М. Управление ресурсной базой коммерческого банка. - Луганск: ВУГУ. - 1999. - С. 22
11. Банковское дело : учебник / под ред. О.И. Лаврушина. - М. : Финансы и статистика, 2005. - 672 с.
12. Волохата К.О. Сутність і значення ресурсної бази банків / К.О. Волохата, В. Волохата // Вюник Університету банківської справи Національного банку України. - 2011. - № 1(10). - С. 147-154.
13. Зайцева І.Ю. Проблеми і перспективи діяльності банків у сфері фінансового лізингу [Текст] / І.Ю. Зайцева, І.Ю. Селюков // Вісник економіки транспорту і промисловості (зб. наук.-практ. статей). - Харків, 2012. - Вип. 37. - С.27-30.
14. Стешенко О.Д. Управління кредитним портфелем комерційного банку Вісник економіки транспорту і промисловості. - №42. - 2013. - С.390-393.
15. Бормотова М.В. Дослідження сучасного стану кредитного ринку України Збірник науково-практичних статей / Бормотова М.В. Лесняк О.А. // Вісник економіки транспорту і промисловості", (зб. наук.-практ. статей). - Харків, 2013 - вип. 42 - С. 203-205
16. Академічний тлумачний словник Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/koshty>.
17. Банківські операції : Підручник. — 2-ге вид., випр. і доп. / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Мороза. — К.: КНЕУ, 2002. — 476 с
18. Банківський менеджмент: Навчальний посібник / Кириченко О.А., Гіленко І.В., Роголь С., Сиротян С.В., Немой О. - К.: Знання-Прес, 2002.- 438 с.
19. Вожков А.П. Процессы трансформации банковских ресурсов: Монография. - Севастополь: Изд-во СевНТУ, 2006. - 339 с.
20. Гринько, Е. Л. Ресурсное обеспечение банковского ипотечного жилищного кредитования (вопросы теории, методики, практики) : Монография / Елена Леонидовна Гринько; И.о. Севастоп. нац. техн. ун-та; Науч. ред. Т. М. Одинцова. - Севастополь : СевНТУ, 2006. - 273 с.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДУЗТ Зайцева І.Ю.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДУЗТ Полякова О.М.*